

4. राष्ट्रीय दुग्ध प्रकल्प -1 :

राष्ट्रीय दुग्ध विकास बोर्ड, आनंद (गुजरात) यांनी राष्ट्रीय दुग्ध प्रकल्प-1 ही योजना सन 2013-14 ते 2018-19 या कालावधीत महाराष्ट्रातील सोलापूर जिल्ह्यात राबविण्यास मंजूरी प्रदान केलेली आहे. योजनेमध्ये झालेल्या कामाचा तपशिल खालीलप्रमाणे:

अ. क्र.	वर्ष	कृत्रिम रेतने		नोंदणी करावयाच्या जनावरांची संख्या		प्राप्त निधी रु. लक्ष	झालेला खर्च रु. लक्ष	उच्च वंशावळीची नर वासरे निर्मिती	
		लक्ष्य	साध्य	लक्ष्य	साध्य			लक्ष्य	साध्य
१	२०१४-१५ (ऑगस्ट-१४ पासून)	४९७१	४४५८	०	३९३३	६६.००	३२.९०	०	०
२	२०१५-१६	५१२१	४८९३	२८३५	४२३८	४९.००	४६.७४	०	०
३	२०१६-१७	५८६८	५६९९	४८६०	४४३८	४०.००	७८.९९	०	७
४	२०१७-१८	१०८००	८८४६	४८६०	४४७९	१२१.००	८४.२६	१९	१५
५	२०१८-१९ ऑगस्ट- १८ अखेर	१०८००	१५५१	४८६०	२२३०	१४.८५	१९.८०	१५	१०
	एकुण	३७५६०	२४७४०	१७४१५	१८६१८	२९०.८५	२६२.६९	३४	३२

सदर योजनेचा मुख्य उद्देश पंढरपुरी म्हशींची उच्च अनुवंशिकतेची 34 नरवासरे निर्माण करणे हा असून त्याकरिता सोलापूर जिल्ह्यातील पंढरपूर, माढा, सांगोला व मंगळवेढा या 4 तालुक्यातील 19178 म्हशींची नोंदणी करण्यात आलेली आहे. सदरील पंढरपुरी म्हशींना कृत्रिम रेतनाची सोय उपलब्ध करून देण्यासाठी 30 कृत्रिम रेतन केंद्राची स्थापना करण्यात आली आहे. कृत्रिम रेतन तंत्रज्ञामार्फत माहे ऑगस्ट 2018 पर्यंत 25665 पंढरपुरी म्हशींना कृत्रिम रेतन करण्यात आले व त्याद्वारे 3944 वासरे जन्मास आली असून त्यापैकी 949 वासरे उच्च अनुवंशिकतेची आहे. उच्च अनुवंशिकतेच्या 949 वासरांपैकी 489 मादीवासरे व 460 नरवासरे उपलब्ध झाली. सदरील 460 नरवासरांपैकी 113 नरवासरांची बाह्य वैशिष्टांवरून (Phenotypic Characters) निवड करून म्हशींचे व नरवासराचे रक्त नमुने आयबीआर रोग निदान चाचणी व पॅरेटेज टेस्टिंगसाठी करिता एनडीडीबी आनंद, गुजरात येथील प्रयोगशाळेत पाठविण्यात आले. तदनंतर सर्व चाचण्याअंती अतिउच्च अनुवंशिकतेच्या 32 नरवासरांची निवड करून वळू माता प्रक्षेत्र, जुनोनी येथे संगोपन करण्यासाठी ठेवण्यात आलेले आहेत, त्यापैकी 9 नरवासरे एनडीडीबीमार्फत वितरण करण्यात आलेली आहेत.